

ÜHINEMISLEHT

Tõrva linna, Helme, Hummuli ja Põdrala valla ühinemisest

Rivo Noorkõiv
ühinemiskonsultant

Võimekam omavalitsus loob parema elukeskkonna

Haldusreformi seaduse eelnõu läbis riigikogus esimese lugemise. Kohalikes omavalitsustes otsitakse parimaid lahendusi, eesmärgiga kujundada võimekad omavalitsusüksused, kes oma elanikke parimal viisil teenivad. Seega on kohaliku halduse reform mitte üksnes piirkonna tänaste kitsaskohtade lahendamiseks ja väljakutsetele vastamiseks, vaid pikaajalises perspektiivis Eesti riigi tuleviku kujundamine.

Põhjust on arvata, et reformiga on tõsi taga ja varasemate katsete hangumist seekord ei juhtu. Peame saama välja riigi tsentraliseerumisest ning leidma viisid vastamiseks survele, mis tulevad rahvastiku vähenemisest, vananemisest ja ressursside koondumisest. Tuleb luua olukord, et neid asju, mida kohapeal osatakse oluliselt nutikamalt korraldada, ei pea Tallinnast otsustama.

Haldusreform peab riigireformi osana hõlmama kogu avaliku halduse eri tasandite (kesktasandi, regionaalse tasandi ja kohaliku tasandi) õiguslike, juhtimisalaste, rahanduslike ja veel mitmetegi muude asjaomaste seoste kriitilist analüüsi ja selle põhjal muutuste elluviimist. Igasuguse reformi peaküsimus on, et mis on selle eesmärgid. Käimasoleva haldusreformi eesmärkidena on märgitud selliste omavalitsuste moodustumine, mis suudavad pakkuda inimestele paremaid avalikke teenuseid, tagada piirkondade konkurentsivõime kasvu ning täita iseseisvalt neile seadusega pandud ülesandeid.

Eelnõu kohaselt peaks kohalikus omavalitsuses elama üldjuhul vähemalt 5 000 inimest. Täna on 80 protsendis Eesti omavalitsustest elanike arv sellest väiksem. Vastavalt eelnõule on kriteeriumitele

mittevastavatel kohalikel omavalitsustel kuni 2016. aasta lõpuni aega otsustada, kellega vabatahtlikult ühineda, ning valitsus maksab sellistele ühinejatele toetust. Olukorras, kus paljud kohalikud omavalitsused on nõrgad ning jääb tõhususeks puudu nii inimressursse kui raha, on riigimehelik ise kohtadel vabatahtlikult ühinemislepinguni jõuda, panna seljad kokku, et moodustada omavalitsus, kus jätkub elanikke, on rohkem võimalusi töökohade loomiseks ja püsimiseks ning suurem tuleviku-kindlus ja võimekus luua paremat elu. Sunniviisiline ühendamine oleks tagasilööb, sest sellisel juhul on raskem kujundada piirkonna ühtset arenguvisioni ja luua kogukonnatunnet ning tagatipuks jäädakse ka ühinemispreemiast ilma.

Helme vald, Hummuli vald, Põdrala vald ja Tõrva linn on oma valitud juhtide eestvedamisel teinud otsuse omavalitsuste vabatahtliku ühinemise kasuks. Soov on luua terviklik ja loogiliselt hästi toimiv sotsiaalselt, majanduslikult, kultuuriliselt ja territoriaalselt sidus piirkond, mis võtab arvesse ajaloolist asustust, inimeste igapäevaelu ja mulgi identiteeti. Paljude osavõtul ja pikkade arutelude tulemusena

on sündinud ühinemislepingu töövariant, mis läheb rahvaarutelule, mille käigus on kõik oodatud tegema oma ettepanekuid. See toimub eesmärgiga, et sünniks võimalikult hea kokkulepe ning et saaks arvestatud võimalikult laiapinnaliste huvidega. Kogukondadele toetuval ja kaasaval kohalikul võimul on võtmetähtsus uue valla demokraatlikul kujundamisel.

On tähtis, et ühinemine annaks omavalitsuse tulevikku vaatamisele lisaks ka nähtavat kasu ja kindlustunnet igapäevaeluks. Nendele teemadele ühinemislepingus vastuseid ka pakutakse. Kooli või raamatukogu ei sulge haldusreform, vaid need on kohaliku elu küsimused, mille üle otsustavad kohalikud elanikud. Küllap leitakse lahendus ka palju kõneainet pakkunud omavalitsuse nime valikule.

Nii mõnigi kord väidavad reformi oponendid, et ühinemisel liigub omavalitsusasutus elanikust kaugemale, teenused jäävad kättesaamatuks ning ääremaastumine süveneb. Uuringud näitavad, et suuremas organisatsioonis on aga tänu valikuvõimaluste laienemisele, strateegilise juhtimise kasvule ja ressursside fookuseerimisele võimalik saavutada parem tulemuslikkus. Mitmekesisemad teenused, nende parem kvaliteet ja kompetentsemad, spetsialiseerunud ametnikud - need on näited ühinemise positiivsest mõjust kodanike heaolule.

Kindlasti on oluline mõelda läbi, kuidas tasakaalustada keskuse ja teda ümbritsevate piirkondade huvid, pakkuda külaseltsidele võimalust hakkamasaamist suurendada ja kohalikkude elu korraldada, kaasata piirkondadest esindajaid ja ettevõtjaid volikogu komisjonidesse ja teistesse juhtimisstruktuuridesse. Osale otsuste langetamisel!

Räägi kaasa!

Alates 21. aprillist on kõigil huvilistel võimalik tutvuda ühinemislepingu eelnõuga ühinevate omavalitsuste kodulehtedel, Hummuli, Helme ja Põdrala vallavalitsustes ning Tõrva linnavalitsuses kohapeal, samuti ühinevate omavalitsuste raamatukogudes nende lahtiolekuaegadel.

Ettepanekuid, arvamusi ja kommentaare on lepingu projektile võimalik esitada 21. aprillist kuni 12. maini (k.a.), e-posti aadressil yhinemine@mail.ee või kirjalikus vormis raamatukogudes ja omavalitsustes kohapeal.

Kõik esitatud ettepanekud, arvamused ja mõtted töötavad läbi ühinemise juhtkomisjon ja omavalitsuste volikogud ning võtavad arvesse nii palju kui võimalik.

Saame kokku!

Alates 23. aprillist kuni 3. maini olete oodatud osalema ühinemise-teemalistel arutelukohtumistel.

23. aprillil algusega kell 12.00 toimub Tõrva kinomajas visioonikonverents. Antakse avalööki ühinemiste avalikele aruteludele, räägitakse ühinemise positiivsetest ja negatiivsetest mõjudest nii teoreetikutele kui praktikutele osavõtul, pööratakse pilgud piirkonna tulevikku. Kohapeal on võimalik küsida küsimusi!

Videotervitus riigihalduse ministrilt Arto Aasalt. Ettekanne- telega esinevad:

- Ando Kiviberg (Viljandi linnapea)
- Mikk Lohmus (ühinenud Lääne-Nigula vallavanem),
- Väino Toemets (Rahandusministeeriumi regionaalasakonna juhataja, endine Helme vallavanem ja Tõrva linnapea)
- Indrek Valner (Taagepera külaseltsi juhatuse liige)
- Mairo Ruusmann (Tõrva linnapea)

Päeva modereerib koolitaja ja konsultant Rivo Noorkõiv.

Täpsem info visioonikonverentsi kohta aadressilt www.torva.ee.

Arutelukohtumised Hummuli, Helme ja Põdrala valdades:

- 25. aprill Hummuli vallamajas
- 26. aprill Koorküla rahvamajas
- 27. aprill Riidaja kultuurimajas
- 28. aprill Ala rahvamaja
- 02. mai Pikasilla koolimajas
- 03. mai Linna küla raamatukogu

Kohtumiste algusaeg kõikjal kell 18.00.

Kohal kõigi ühinevate omavalitsuste juhid. Võimalik küsida küsimusi ja teha ettepanekuid!

Korduma kippuvad küsimused ühinemise puhul

TÕRVA

Rahvaarv: 2861
Pindala: 4,804 km²
Koole: 1
Lasteaedu: 2
Huvikoole: 1

Maido Ruusmann Kalle Vister

Millised on need sisulised küsimused, mis tuleb kindlasti ühinemist silmas pidades osapoolte vahel selgeks rääkida ja miks?

Maido Ruusmann: Kindlasti on olulised küsimused, millisel kujul säilivad lasteaedad, koolid, raamatukogud ja kultuurimajad. Kuidas soodustada töökohtade teket piirkonnas? Kuidas tagada arstiabi, sotsiaalteenuste ning -toetuste kättesaadavus, võimalikult head transpordiühendused keskuse ja äärealade vahel? Et külad oleks elujõulised ja inimestel oleks võimalik olla kaasatud oma piirkonna käekäigule kaasrääkimisse, jne.

Kõik need ja mitmedki teised teemad on äärmiselt vajalikud põhjalikult läbi arutada ja edasised tegevused kokku leppida, et tulevases omavalitsuses oleks kvaliteetne elu-, õpi- ja töökeskkond kõigile siin elavatele inimestele. Täna on ühinemise juhtkomisjon ülaltoodud temaatika ka juba põhjalikult läbi arutanud ja ühinemislepingu eelnõusse kirja pannud.

Kuidas mõjutab Tõrva kui tugev tõmbekeskus ümberkaudseid piirkondi?

Kalle Vister: Peale ühinemist ei mõjuta Tõrva ümberkaudseid piirkondi. Täna on meie naabrid tihedalt põimunud Tõrva linnaga ja siinsete asutustega. Olgu selleks kool, kultuurimaja, noortekeskus, raamatukogud, huviringid, muusikakool.

Ka kaubanduse osas külastatakse linna ümbruskonna inimeste poolt.

Kõige enam võib tulla kõneaineks koolivõrk, kui õpilaste arvud kahanevad. Seda põhikooli osas.

Mida head toob ühinemine kaasa Tõrva linna elanikele erinevate vanusegruppide lõikes?

Maido Ruusmann: Ühinemise üks põhieesmärke on võimekama ja mitmekesisemaid ning kvaliteetsemaid teenuseid pakkuva omavalitsuse moodustamine. Me võime olla ükskõik kui võimekad ja töökad, kuid kõikide omavalitsusele pandud ülesannete täitmist me samaaegselt väga paljude tegevusvaldkondadega töötava personaliga siiski kõrgeima kvaliteediga pakkuda ei suuda. Ühinemise tulemusel saavutatav suurusefekt võimaldab omavalitsuse töötajatel rohkem spetsialiseeruda konkreetsele valdkonnale, mistõttu saavutada paremat kompetentsust, samuti kasvab ühisomavalitsusel olulisel määral investeerimisvõimekus. Eelnev tähendab, et ka Tõrvas saame senisest enam tegeleda konkreetsemate ja fokuseeritumate ning konkreetsete sihtgruppide vajadusi arvestavate lahenduste leidmistega ja teenuste pakkumisega. Näiteks on välja pakutud tulevase omavalitsuse struktuuri mudeli järgi eraldi töötaja, kes tegeleb täistööajaga lastekaitsega, vallaarhitekt, kes vastutab ühise omavalitsuse parima võimaliku väljanägemise eest, või arendusspetsialist, kelle ülesanne on hoolitseda lisarahade hankimise eest erinevatest toetusmeetmetest ja seda kõikide vanusegruppide huve silmas pidades, et oleks võimalik ellu viia tänased ja tulevased vajadused ja unistused. Samuti tegeleda ettevõtluse edendamise ja inimestel oleks rohkem töökohti. Ühinemislepingu eelnõu mahus oleva investeeringukava kohaselt on ühinemise järgselt ette nähtud aktiivselt tegeleda ujula kompleksi rajamisega Tõrva, Vanamõisa ning Riiska järve rannaalade rekonstrueerimisega, kinomaja rekonstrueerimisega multifunktsionaalseks vabaaja keskuseks ning veel väga mitmete oluliste investeeringutega.

Mis saab omavalitsuste praegustest arengukavadest ja kas need vaadatakse pärast ühinemist üle?

Kalle Vister: Täna ühinemise aluseks on kõikide omavalitsuste arengukavad. Need on suunatud tulevikku. Piirkondade areng peab jätkuma ka pärast ühinemist.

Kindlasti arutatakse ja lepitakse kokku investeeringute osas. Näeme, et lepingu üheks lisaks on piirkondade investeeringute kava.

HELME

Pindala: 313 km²
Elanikke: 2009
Alevikke: 1
Külasid: 14

Tarmo Tamm Ave Visor

Praeguses Helme vallas on mitmeid suuri tootmisettevõtteid. Kuidas muudab ühinemine piirkonna ärikliimat?

Tarmo Tamm: Helme vallas on mitmeid väga arvestatavaid tootmisettevõtteid. Mõned neist on väga pikaajalised ja tegutsenud praeguses ärimaailmas nagu näiteks AS Valmap Grupp, Skan-Holz Helme AS, AS Ritsu, Ilmar ja N OÜ, Vao Suurtalu FIE. Samas on Helme valla pinnas olnud viljakas ka hilisemate tulijatele, kelle toodangut kasutatakse ka välisriikides. Olgu siinkohal ära märgitud ettevõtted OÜ Combiwood, OÜ Helme Graanul.

Kui rääkida ettevõtetest valdade ühinemise valguses, siis ei näe ma siin ühtki takistust. Nimelt tänapäevases ettevõtluses ei saa olla takistuseks piirid, olgu need siis valdade või riikide omad. Meie ühinevas piirkonnas saab tulla vaid kasuks see, et ehk hakatakse ettevõtjatena omavahel tänasest veelgi tihedamini kohtuma ning mine tea ehk sünnib tulevikus meie piirkonnas jaoks ettevõtluse tasandil midagi enamat.

Helme vald on tuntud oma aktiivsete külaseltside poolest. Mida positiivset uus haldusreform neile kaasa tooks?

Ave Visor: Helme vald on tõepoolest tuntud oma aktiivsete külaseltside poolest. Kui rääkida minevikust, siis nende ristisaks võiks pidada Peeter Arro, kes esimese külaseltsi Taageperas asutas ning samas abistas ka teiste külade seltsitöö alustamist. Suured projektidki eelmise LEADER meetme raames on paljuski olnud Peeter Arro abiga kirjutatud ja täide viidud. Tema juhendamisel on saanud tuule tiibadesse

Taagepera külaselts, Ala külaselts, Ritsu külaselts ning teised külaseltsid.

Tulevikku vaadates annab haldusreform meile veel suuremad võimalused külaseltside arenguks. Peame oluliseks hakata rohkem väärtustama külaliidreid ja leida meetmeid külaliidrite järjepidevuse tagamiseks. Ka riigi tasandil on vaikselt häälel arutatud külvandemate institutsiooni laialdasemat kasutamist kohaliku elu korraldamises. Viimane annab võimaluse edaspidi külvandemate olla kohaliku omavalitsusele toeks (statuut, ülesanded, tegevuskulude osaline katmine vallaelarvest, ühistegevuste laiendamine jms).

Miks ei tohiks inimesed karta, et uue omavalitsuse puhul võidakse hakata kohalikke teenindusasutusi likvideerima?

Tarmo Tamm: Oleme oma piirkonnas taas iseseisvunud Eestis üle elanud mitmeid teenindusvaldkonna kokkutõmbamisi. Deviiis : „IGASSE MAAKONDA ÜKS TUGEVIKUTSEÕPPEASUTUS” tõi endaga kaasa Helme Kutsekooli uste sulgemise. Teenindati ju koos teiste sarnaste koolidega tervet Lõuna-Eestit ning riigi poolt langetatud otsus tehti just selline. Sama saatus tabas mõned aastad tagasi Helme Sanatooriumi kooli ja jällegi oli otsuse tegijaks kooli omanik – riik.

Järgmine deviiis: „IGALE OMAVALITSUSELE GARANTEERITAKSE VÄHEMALT ÜHE POSTIPUNKTI OLEMASOLU” tõi Helme vallale kaasa korraga postipunktide sulgemised Koorkülas, Linna külas ja Helmes. Õnneks on Ala külas ja Helme valla keskpunktis Tõrvas tänaseks teeninduspunktid alles. Kuid ega meie keskuses Tõrvaski teenindusvaldkonna osas lihtne ole. Ka pangad - SEB ja Swedbank on siin oma kontorid sulgenud. Mõned aastad enne seda pandi isegi Helme valla külladesse pangabussid vürama. Need jõudsid aga oma tegevuse lõpetada enne, kui piirkonna keskuses Tõrvas kontorid suleti.

Täna me näeme, et pole kerge ei Tõrva päästekomandol, Tõrva haiglal (sh kiirabi-teenus) ega Tõrva politseijaoskonnal seista oma eksistentsi eest. Riigiaparaat loeb ju üha nõudlikumalt ja kokkuhoidlikumalt eurosid.

Kindlasti ei karda ma, et praegused ja tulevased omavalitsusjuhivad oma rahva eest ei seisa ja peaga ei mõtle. Seetõttu usun, et suudetakse koos ühise suurema kogukonna abiga seista meie piirkonna vajaduste eest – eluks hädavajalike teenuste ja teeninduspunktide kohapealse olemasolu eest.

Mis on uue omavalitsuse puhul valitava volikogu suurimad tegevused, võrreldes praeguste eraldiseisvatega?

Ave Visor: Kohalike omavalitsuste liitmisel valitakse oktoobris 2017 elanike poolt uus vallavolikogu. Volikogu koosseisus oleks 21 volikogu liiget, kes valitakse ühinevas vallas ühise ringkonnana. Kui suudame

ühinevas vallas tagada selle, et vähemalt vallavolikogude töökomisjonidesse kaasatakse erinevate praeguste piirkondade esindajad, siis saame loota edaspidi kogu valla ühtsele edukusele. Seega usun, et suurim tugevus seisneb selles, et valla volikogu ja komisjonide moodustamisel arvestatakse piirkondliku esindatuse põhimõtteid. See aitab ära hoida meie nn ääremaastumist ja liigset valla keskuse kesket poliitikat.

PÕDRALA

Pindala: 127,2 km²
Elanikke: 762
Külased: 14
Keskus: Riidaja

Aivar Uibu René Rahnu

Millisena näete uue tekkiva volikogu jõujooni ja kuidas hindate võimalusi väikeasulate poliitikutel sinna pääseda?

Aivar Uibu: Ühinemislepingust tulevalt on ühinenud valla volikogus 21 volikogu liiget, kes valitakse ühes valimisringkonnas, mis moodustatakse lepinguosaliste omavalitsuste territooriumi põhisel.

Lähtutud on, et uus volikogu hakkaks tööle strateegiapõhiselt, nähakse laiemalt perspektiivi ja oleks rohkem demokraatiat.

Põdrala valla jaoks on väga oluline, milline on meie piirkonna esindatus uue valla esindusorganites ning külavanemate institutsiooni arendamine ja kaasamine. Tähtis on, et endiste valdade esindatus volikogus oleks proportsioonis elanike arvuga. Meie puhul oleks see kolm mandaati volikogus. Selle saavutamiseks peaksid tekkima ülevallalised valimisnimekirjad (erakonnad, valimisliidud).

On oluline, et vallavolikogu komisjonide moodustamisel arvestatakse piirkondliku esindatuse põhimõtteid, et esitatakse komisjoni liikmeid kõigist ühinevatest omavalitsustest.

Valida tuleks oma piirkonnast arukad inimesed, kes seisaksid aktiivselt oma piirkonna arengu eest.

Kas praegused väikevaldade põhikoolid kindlustavad ühinemisel ka oma eksistentsi ja kuidas nende seis võiks paraneda?

René Rahnu: Valdade ühinemine tänaste koolide püsijäämist pikemas perspektiivis ei kindlusta. Selle nimel peavad koolid ise, sh ka gümnaasium, kõvasti tööd tegema.

Ühinemine loob võimalused koolivõrgu koordineeritud juhtimiseks, kuid samas suurendab ka koolide omavahelist konkurentsi. Vallasisese ühistranspordi parandamine annab lastele paremad liikumisvõimalused ning vabaduse valida.

Koolidele jääb kaks võimalust – kas mugavustsoonist välja tulla ja oma nišš leida või hääbuda ning tegevus lõpetada.

Ellujäämise nimel võitlemine ja samas omavaheline koostöö ongi need tegevused, mis võivad koolide seisuga parandada.

Asukoht maal ja väiksus on luksus, mida täna piisavalt ei teadvustata ning seetõttu ei osata seda ka ära kasutada.

Väikestel koolidel on eeldused pakkuda personaalsemat lähenemist ja intensiivsemat õpet, olla paindlikumad ja innovaatilisemad ning saavutada seeläbi paremat õppeedukust ning aktiivsem osavõtt näiteks olümpiaadidest. Väikeste koolide eelisteks peaks olema ka parem koostöö lastevanematega, turvalisus, hubane keskkond ning miks mitte ka hea ja tervislik köök.

Väikekoolid jäävad püsima ainult siis, kui nad mõtlevad ja pingutavad nagu eliitkoolid ja see väljendub ka tulemustes ja maines.

Põdrala vald on looduslikult väga mitmekesine. Kuidas võiks seda turismi edendamisel ära kasutada?

Aivar Uibu: Põdrala vald – oleme Võrtsjärve lõunatipp ja Pikasilla sadam, Väike-Emajõgi ja Öhne jõgi, Torupillitalu ja Laastukoda, mõis ja lennuväli. Suurepärane koht elamiseks ja puhkamiseks loodust armastavale inimesele. Siin kohtuvad traditsioonid ja tänapäev.

Põdrala vallas on kaks väga olulist turismiobjekti, mis on vallavalitsuse eestvedamisel arendatud ja asuvad looduslikult kaunis kohas:

1. Võrtsjärve lõunatipp asub Pikasilla puhkeala on hästi ligipääsetav ning strateegiliselt hea asupaigaga veetees ääres. Puhkeala on suhteliselt laialt tuntust kogunud spordiürituste, erinevate avalike ürituste toimimiskohana ning pakub võimalusi aktiivseks puhkuseks ja vaba aja veetmiseks. Kohal on suur potentsiaal atraktiivseks turismipiirkonnaks kujunemisel, mis tooks kaasa piirkonna edasise majandusliku arengu.
2. Riidaja mõisapark koos mõisakompleksiga on maaakonna üks ilusamaid ja liigirohkemaid parke. Pargis asuvad heas korras barokstiilis mõisahooned.

Need objektid on välja toodud ühinemislepingu lisas olevas prioriteetsete investeeringute kavas ja nende arendamine jätkub.

Mis on kolm asja, millest praeguse väikevalla rahvas ühinemisel kasu saab ning miks?

René Rahnu:

1. Vallasisese ühistranspordi paranemine. Ühinemislepingus oleme selle ühe prioriteedina tõstatanud ja loodan väga, et

see saab teoks.

2. Professionaalne juhtimine ja parem koostöö kultuuri- ja haridusvaldkonnas.
3. Tõrva kiirem areng. See põhjustab kindlasti vastakaid arvamusi, sest raha, mida investeerida, on piirkonna peale ikka sama palju (lisanduvad küll ühinemistoetused) ja paratamatult vähenevad seetõttu investeeringud senistesse vallakeskusesse.

HUMMULI:

Rahvaarv: 843
Pindala: 162,7 km²
Suurim asula: Hummuli alevik (309)
Koole: 1
Lasteaedu: 1
Külased: 8

Enn Mihailov Aleksander Zemskov

Miks on Hummuli suure omavalitsuse osana tugevam kui eraldiseisvana?

Enn Mihailov: Kindlasti saavad uue omavalitsuse volikogusse mõtteksamad kodanikud, kellel on ideid ja mõtteid, kuidas elu edasi viia ka Hummulis. Oluline on ka piirkonna tervikpildi tajumine, nähakse kogu piirkonna murekohti mitte ainult kohaliku elu mätta otsast vaadatuna. Ühinevate valdade baasil tekkival vallal on suuremad rahalised võimalused. Loodan erinevate hangete läbiviimisel olulisemaid hinnavõite kui väiksema valla puhul.

Kuidas mõjutab ühinemine Hummuli spordi- ja kultuurielu ning kas ühinemine tuleb antud valdkondadele kasuks?

Aleksander Zemskov: Ühinemine tuleb kindlasti Hummuli spordi- ja kultuurielule kasuks, sest suureneb investeerimise võimekus. Ühinemislepingus on kirjas prioriteetsete investeeringute kava, kus iga ühinev omavalitsus märkis ära tema jaoks kolm olulist objekti, mis lähevad töösse, et iga piirkond areneks. Hummuli valla jaoks olid need Hummuli Põhikooli küttesüsteemi rekonstrueerimine ja akende vahetamine, Hummuli Põhikooli spordihoone ehitamine ja Hummuli praeguse vallamaja ümberkujundamine külakeskuseks. Kui need kolm objekti

tehtud saaks, oleks meie piirkonna kultuuri- ja spordielul uus hingamine. Kõige olulisemad on aga tublid ja aktiivsed spordi- ja kultuuriinimesed, neid meil on ja tingimuste paranemisel tuleb kindlasti juurde.

Paljud inimesed muretsevad väikeasulates oma töökohtade pärast. Kas suurema valla puhul on töökohtade loomine ja välisinvesteeringute jõudmine piirkonda lihtsam ning miks?

Enn Mihailov: Suurema omavalitsuse puhul on võimalik investoritele pakkuda erinevaid variante ja võimalusi, mida investor soovib saada ja näha, väikevalla puhul ei pruugi see alati nii olla. Suurem omavalitsus on juba muljetavaldav nii rahvaarvu, infrastruktuuri, maavarade ja looduse poolest, mis annab erinevaid võimalusi töökohtade loomiseks.

Maapiirkondades on tihtipeale mureks turvalisus (eriti varalisest aspektis).

Kuidas võiks ühisomavalitsus selle probleemi lahendamisel võimekamaks muutuda?

Aleksander Zemskov: Turvalisus on mureks nii maapiirkondades kui ka linnades. Linnades on võrreldes inimestel rohkem anonüümsust, aga maapiirkonnas paistab mõni kahtlane auto ja seltskond kohalikele elanikele rohkem silma. Ühisomavalitsus peaks kindlasti edasi arendama valvekaamerate võrgustikku. Lisaks suurematele asulatele vajadusel ka väiksematesse küladesse. Käesoleval ajal on toimivad kaamerad Hummuli vallas ja Tõrva linnas. Nende kaamerate abil on avastatud mitmeid õigusrikkumisi ja kaameraid on võimalik jälgida politseijaoskonnas ning patrullil tahvelarvutist. Kogu info, mis valvekaamerate ette jääb, salvestatakse andmebaasi. Kindlasti peaksid kaameratele olema kaetud ka Põdrala valla ja Helme valla olulisemad asulad ja külad. Teiseks turvalisuse tõstmise võimaluseks on naabrivalve propageerimine meie piirkonnas. Naabrivalve on kindlasti seotud ka aktiivse külaliikumise, mis meil ühinevate omavalitsuste kõikides piirkondades ühtemoodi ei toimi.

Naabrivalve eelkõige elanikke ühendav tegevus on see, et vähendada piirkonnas anonüümsust ja olla abiks oma naabritele. Sageli on inimestel väärtuslikke tähelepanekuid ja informatsiooni kuritegude ja erinevate rikkumiste kohta, mis kahjuks jäävadki naabrite omavaheliste juttude tasemele ega jõuagi ametkondadeni, mis aitaksid neid lahendada. Kindlasti aitab otsene positiivne kontakt kohaliku omavalitsuse, politsei ja teiste koostööpartneritega kaasa turvatunde suurenemisele koduümbruses.

**TULE VISIOONIKONVERENTSILE!
 23. APRILLIL ALGUSEGA
 12.00 TÕRVA KINOMAJAS**

Argo Mehide

Skan Holz Helme AS juhataja

Ühinemismõtteid ettevõtja silmade läbi

Eesti seisab jälle uue haldus - territoriaalse reformi lävel. Plaan tundub tõsisem kui kunagi varem. Võimalik, et tegemist on esimese sammuga suuremas riigireformis. Kahjuks on varasemad ühinemise katsed kohapeal osutunud ebaõnnestunuks, kuigi riigis on omavalitsused ühinenud. Teadaolevalt on tulemused olnud positiivsed. Omavalitsuste suuremaid ühinemisi ja liitumisi on toimunud ka meie naaberriikides.

Iga omavalitsuse elujõulisuse määrab seal elavate inimeste elukvaliteet, mis omakorda koosneb paljudest komponentidest. Rahvaarv väheneb suures plaanis kõikjal Eestis, välja arvatud Tallinn, Harjumaa ja mõned üksikud piirkonnad veel. Eelkõige põhjustab väljarännet rahulolematuse oma elukvaliteediga kohtadel. See aga on seotud suures osas majanduslike põhjustega, eelkõige tööhõivega piirkonnas ja ka ettevõtluse aktiivsusega.

Ühinemisel tuleb säilitada parim, mis meil piirkonnas juba olemasoleva ettevõtluse toimimiseks ja toetamiseks on. Kindlasti on vaja leida ettevõtjatel ja omavalitsusel ideid uute investeeringute toomiseks piirkonda. Ambitsioonikam eesmärk võiks

olla näiteks elanike arvu ja maksutulu kasvatamine piirkonnas. Ääremaal ei soovi elada ja töötada keegi. Tugev ettevõtlusbaas võimaldaks paljudi kohapeal ära teha.

Ettevõtlusel on kasutada üsna palju riiklike toetus- ja tugiteenuseid. Tegutseseks on oluline vajaliku tööjõu olemasolu ning lisaks telefoni- ja andmeside, elektrivarustuse ning maanteede taristu jms ladus toimimine. Hästi oluline on ettevõtjate koostöö omavalitsusega, kõigi vastavate arengute ja muutuste planeerimisel.

Kuna ettevõtete tegutsimine on seotud otseselt ka üldise elukeskkonnaga, on vajalik säilitada gümnaasiumihariduse jätkumine ja koolieelsed lasteasutused. Kui siin toimub tagasilööke, siis jätkub nooremaelise elanikkonna lahkumine. Politsei ja päästjate olemasolu kohapeal on vältimatu. See tagab nii inimeste kui ettevõtete julgeoleku ja turvatunde. Oluline on kohalike teede korrasolek ja eelkõige

autotranspordi juurdepääs. Ühistransport peab võimaldama inimestel normaalselt liikuda. Kindlasti vajavad jätkuvat tähelepanu meditsiin, kultuur ja sport.

Kohaliku eelarve seisukohalt on suurem omavalitsus parema krediitvõimega. Nii saab laenude abil paremini lahendada piirkonna ees seisvaid avalikke investeerimisülesandeid. Kokkuhoidu peaks andma ka omavalitsuste erinevate asutuste liitmine ja dubleerivate tegevuste vältimine, mis mitme omavalitsuse olemasolul on pisut paratamatu. Summaarsed valitsemiskulud peaks piirkonnas samuti vähenema.

Loodava omavalitsuse nimi on hetkel hästi aktuaalne teema, arvamusi ja artikleid on palju. Siin võiks korrata veel mõtet, et kasutamist leiaks hoopis piirkonna suurema asula Tõrva nimi. Nii on Eestis palju tehtud. Tõrva vald oleks ka uus, puhas ja selge ajaloolise tähendusega omavalitsuse nimi. Muud kohanimed jäävad ikkagi samaks.

Egon Ilisson

Maavanem tunnustab Tõrva piirkonna ühinemise protsessi

Valga maavanem Margus Lepik on oma avaldustes välja öelnud, et Valgamaa omavalitsuste ühinemisläbirääkimiste puhul on kõige enesekindlamad ja kiiremad just Tõrva piirkonna omavalitsused.

Maavanema sõnul on nad maavalitsuses saanud mitmeid kõnesid kodanikelt, kelle hinges on märksõnad „segadus” ja “teadmatust”. „See on väga inimlik, kuid veel rohkem viitab see vajadusele elanikkonda avatult ning laiapõhjaliselt arengutega kursis hoida,” räägib maavanem elanike suurest huvist tulevikku silmas pidades. „Nähes valitsuskalitsiooni otsustavust haldus- ja riigireform seekord ära teha, peame koos riigisektori, kohalike omavalitsuste ja siin elavate inimestega keskenduma Valgamaa jaoks parima lahendi leidmisele,” näeb Lepik seekordses haldusreformis palju rohkem tugevusi kui varasematest. Maavanema sõnul ei tohi seekord kohe kindlasti mitte jääda vaikselt ootama ja lootma ehk läheb reform ka seekord meist mööda.

Oleme õigel teel

Kuna valitsuskabineti otsusena tuleb rakendada haldusreformi kriteeriumina kohaliku omavalitsuse üksuse minimaalseks elanike arvuks 5000 elanikku, et saada maksimaalselt riigipoolseid hüvesid, siis peavad maakonna omavalitsused tõsiselt pingutama, et kriteeriumitele vastata. Paljudes piirkonda-

des üle Eesti käib tõsine lehmakauplemine - kes mida pakub või kes kui palju oma nõudmistes järele annab. Mõni omavalitsus aga on võtnud ette nii laiahaardelised läbirääkimised erinevate ühinemiskasutajatega, et on justkui igas pulmas peigmees.

1. jaanuar 2017 on see täpselt, kui omavalitsused peavad oma otsused vabatahtliku ühinemise läbiviimiseks maavanemale teatavaks tegema. Maavanema sõnul on mitmetel omavalitsustel väga palju veel teha ja aeg on siinkohal halastamatu. „Vaadates, kes kellele maakonna omavalitsusest on teinud ühinemissetpanekuid, siis kiireim ja edukaim on Tõrva piirkond. Helme vallavolikogu tegi juba 25.märtsil 2015 piirkonna volikogudele ühinemissetpaneku, millele sealseid omavalitsused positiivselt vastasid, ning piirkond on oma ühinemisega sisuliselt lõpusirgel,” tunnustab maavanem meie piirkonna edasipüüdlikkust.

Pakutud erinevaid variante

Maavanem on ka ise pakkunud välja erinevaid mõtteid ühinemise osas, alustades sellest, et moodustataks üks suur, tervet maakonda hõlmav omavalitsus. Selline reform aga vajaks ikkagi suure omavalitsuse killustamist osavaldadeks ja tekitaks sarnaseid küsimusi ja vaidlusmomente nagu praeguste ühinemiste puhul juba niigi laual kuhjaga. Kuna Tõrva piirkond jääb oma otsusele, ainult omavahel ühineda,

kindlaks ja uutesse läbirääkimistesse ei astu, siis on arutlusena olnud ka võimalus luua kaks omavalitsust: Tõrva piirkond ja ülejäänud Valgamaa. Kolmas ja kõige loogilisem võimalus on maakonna arengustrateegias kirja pandu: ühinemine ümber kolme tõiakeskuse – Tõrva, Otepää ja Valga. See versioon, mille üle aastaid juurdeldud, paistabki olevat meie piirkonnale parim ning tõenäoliselt sellise tulemusteni ka jõutakse.

Üks, mis aga kindel – Tõrva piirkond on selgelt eristunud teistest maakonna ühinemisläbirääkimistest ning vaatamata mõningatele lahtistele arutlusteemadele, näeb maavanem meie puhul tervitatavat üksmeelt. Aga kuna meie piirkonnas harrati härjal sarvist varakult, siis jõutakse seetõttu läbi arutada ka kõik kitsaskohad,

millele kiirustades ehk muidu tähelepanu ei pöörataks. Loodame, et Tõrva linna, Helme, Põdrala ja Hummuli valla ühinemise kohta saame õige pea öelda „kaua tehtud kaunikene”.